

1963. **Левицький, К.** Д-р Володимир Охримович / К. Левицький // Левицький, К. Українські політики Галичини / К. Левицький. — Тернопіль, 1996. — С. 77—79.
1964. **Маланчук, В. А.** Етнографічна діяльність В. Ю. Охримовича, 1870—1931 / В. А. Маланчук. — Київ : Наукова думка, 1972. — 132 с.
1965. **Олійник, В.** Охримович Володимир / В. Олійник // Історично-мемуарний збірник Чортківської округи : Повіти: Чортків, Копичинці, Борщів, Заліщики. — Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1974. — С. 703—711.
1966. **Олійник, В.** Охримович Володимир / В. Олійник // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопедичного словника. — Львів, 1995. — Вип. 2. — С. 35.
1967. **Савчук, Б. Р.** Листування Степана Федака в російському полоні з Володимиром Охримовичем (Серпень 1915 — грудень 1916 рр.) / Б. Р. Савчук // Галичина. — Івано-Франківськ, 2016. — Ч. 28. — С. 233—238.
1968. **Сокіл, В.** Важливі документи з біографістики Володимира Охримовича / В. Сокіл // Народознавчі зошити. — Львів, 2016. — № 1. — С. 210—215.
1969. **Сокіл, В.** Охримовичі та Реваковичі: (Родинні стосунки — наукові пошуки — національні позиції) / В. Сокіл // Народознавчі зошити. — Львів, 2015. — № 3. — С. 592—606.
1970. **Франко, З. Т.** Охримович Володимир Юліанович / З. Т. Франко // Українська мова : енциклопедія. — Київ, 2000. — С. 415.
1971. **Ярич, І.** Охримович Володимир / Іван Ярич // Ярич, І. 1000-ліття в обличчях / Іван Ярич. — Івано-Франківськ, 2003. — С. 187—188.

Ярослав Пастернак

Пастернак Ярослав Іванович (2 січня 1892 р., м. Хирів Старосамбірського повіту, нині Старосамбірський район Львівської області — 22 листопада 1969 р., м. Торонто, Канада) — український археолог, етнограф, мистецтвознавець, публіцист, громадський діяч.

Після закінчення початкової школи продовжив навчання в Українській класичній гімназії в Перемишлі. У 1910—1914 рр. студіював археологію та класичну філологію на філософському факультеті Львівського університету. У цей період працював в Українському національному музеї у Львові, брав участь у літніх фольклорних експедиціях по селах, проводив антропологічні наукові дослідження. У 1914 р. — учасник археологічної експедиції Львівського університету в с. Більче-Золоте, нині Борщівського району, де досліджував печеру Вертеба.

У роки Першої світової війни був мобілізований до австрійського війська й служив у 41-му піхотному полку, у складі якого пройшов шлях від ріки Соча (Ізонцо) на Італійському фронті через Румунію до Катеринослава (нині м. Дніпро). Під час українських визвольних змагань у чині поручника воював у складі VII Стрийської бригади Української Галицької армії. У 1920 р. перебував у таборі інтернованих у м. Ліберець (Чехословацька Республіка), де проводив навчання для колишніх вояків УГА, вів військовий архів, працював у редакції періодичного видання «Український скиталець».

У 1922—1925 рр. Ярослав Пастернак продовжив археологічні студії в Карловому університеті в Празі, де в 1925 р. захистив дисертацію «Ruské Karpaty v archeologii». 26 березня 1926 р. здобув науковий ступінь доктора філософії. У 1923—1928 рр. —

асистент Чеського народного музею, згодом — працівник Державного археологічного інституту в Празі. Перебуваючи в Чехії, проводив великомасштабні розкопки на терені старої Праги, зокрема на королівському замку «Градчани», а також чималу етнографічну, експедиційну й дослідницьку роботу на Закарпатті, викладав на кафедрі археології Українського вільного університету, де читав курс середньовічної археології.

У 1928 р. Я. Пастернак повернувся до Львова, розпочав системне вивчення пам'яток давньоруської доби: провів розкопки літописних міст, зокрема Белза, Звенигорода, Перемишля, Пліснеська. У 1931 р. та 1937 р. досліджував поселення трипільської культури, тілопальне поховання нордійських поселенців та пізньої бронзи, могильник із дако-трацькою керамікою залізної доби та культурного шару княжої доби в Теревовлі та с. Підгора, нині Теревовлянського району. Під час розкопок у 1937 р. на пагорбі Попівщина (західна околиця Теревовлі) було виявлено фундаменти колишньої василянської церкви Святої Параскеви П'ятиниці з XVI—XVII ст. та давнішого монастиря княжої доби, бронзовий нагрудний хрест-енколпійон XI—XII ст. із зображеннями Святої Богородиці та євангелістів, уламки глиняного посуду того ж часу. Від 1934 р. розкопував стародавній Галич. У 1936 р. учений відкрив Успенський кафедральний собор і саркофаг засновника Галицько-Волинського князівства князя Ярослава Осмомисла в Крилосі, дослідив поховання мадярських воїнів, які пов'язуються з переходом угрів у Подунав'я.

У 1932—1935 рр. — доцент, у 1936—1939 рр. та 1942—1944 рр. — надзвичайний професор Богословської академії у Львові, у 1935 р. — доцент Українського вільного університету в Празі, у 1939—1941 рр. — професор і завідувач кафедри археології Львівського університету. У 1940—1941 рр. — старший науковий співробітник Львівського відділу Інституту археології Академії наук УРСР.

У 1933 р. Ярослав Пастернак був учасником VII Міжнародного археологічного конгресу у Варшаві (Польща). У 1939 р. на VIII Археологічному конгресі в Берліні (Німеччина) виголосив доповідь про пам'ятки культури карпатських курганів.

У 1944 р. емігрував до Німеччини. У травні 1945 р. — науковий співробітник семінару в Геттінгенському університеті, у вересні 1945 р. — викладач на зимовому семестрі, у 1947—1948 рр. — почесний професор-гість Рейнського університету Фрідріха Вільгельма в Бонні, де читав спекурси на філософському факультеті, присвячені проблемам середньовічної історії та археології. У 1946 р. став звичайним професором археології Українського вільного університету. У 1949 р. прибув до Торонто (Канада), де, активно працюючи для національної справи, прислужився своїми знаннями, проводячи лекційну пропаганду історичних знань для представників української діаспори в Канаді. У 1963 р. його обрано професором Українського католицького університету в Римі.

Я. Пастернак — дійсний член Наукового товариства імені Шевченка (1929), член (1918) і секретар (1928) Етнографічної комісії, директор Культурно-історичного музею НТШ (1928—1939), заступник голови Археологічної секції (1947), активно співпрацював з Торонтським відділенням товариства. Дійсний член Чеського (1926) та Австрійського (1944) археологічних товариств, член Українського історичного товариства (1965).

Ярослав Пастернак — одна з найвидатніших постатей в українській археології. Його внесок у розвиток наукових знань про минуле України вимірюється роками

плідної праці, десятками проведених археологічних експедицій, великою кількістю опублікованих книг, статей та повідомлень. На його долю випала велика місія розкриття давніх таємниць княжого Галича, одного з величних та велелюдних міст середньовічної Європи. «Те, що зробив професор Пастернак для української науки, — сам у надзвичайно складних обставинах, — в інших народів роблять цілі колективи науковців» (М. Мушинка).

Бібліографія

1972. **Пастернак, Я.** Скарб інків / Ярослав Пастернак. — Коломия, 1908. — 100 с.
1973. **Пастернак, Я.** Скали в Бубнищі / Ярослав Пастернак // Ілюстрована Україна. — Львів, 1913. — Чис. 15. — С. 10.
1974. **Пастернак, Я.** Татарський пам'ятник в Крехові / Ярослав Пастернак // Ілюстрована Україна. — Львів, 1913. — Чис. 4. — С. 9—10.
1975. **Пастернак, Я.** Коляди і шедрівки / Ярослав Пастернак // Етнографічний збірник Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1914. — Т. 35. — С. 42, 83, 173, 184, 189, 234 ; Т. 36. — С. 18, 71, 72, 118, 129, 182, 191, 200, 206, 211, 213, 222, 243, 313, 336.
1976. **Пастернак, Я.** Антропометричні дослідження над українським населенням полудневої Жовківщини : (Тимчасовий реферат) / написав Ярослав Пастернак // Матеріали до української етнології. — Львів, 1919. — Т. 19/20. — С. 231—247.
1977. **Пастернак, Я.** Антропометричні дослідження над українським населенням полудневої Жовківщини : (Тимчасовий реферат) / написав Ярослав Пастернак. — Відбитка : Матеріали до української етнології, т. 19/20. — Львів, 1919. — 17 с.
1978. **Пастернак, Я.** Галичани в Києві перед 300 літами / Я. Пастернак // Український скиталець. — Ліберці, 1921. — Ч. 8. — С. 15—17.
1979. **Пастернак, Я.** Народня традиція / Ярослав Пастернак // Український скиталець. — Ліберці, 1921. — Ч. 6. — С. 2—3.
1980. **Pasternak, J.** Podkarpatska Rus w mladsí dobe kamenne / J. Pasternak // Niederlův sborník : Obzor praehistoricky. — Praha, 1925. — Roc. 4. — S. 150—155.
1981. **Pasternak, J.** Ruske Karpaty v archeologii / J. Pasternak. — Praha, 1928. — 211 s. : karty.
1982. **Пастернак, Я.** Звичаї та вірування в с. Зіболках Жовківського повіту / Ярослав Пастернак // Матеріали до етнології й антропології. — Львів, 1929. — Т. 21/22, ч. 1. — С. 321—352.
1983. **Пастернак, Я.** Звичаї та вірування в с. Зіболках Жовківського повіту = (Les coutumes et croyances au Zibolky, distr. Žovkva) / Ярослав Пастернак. — [Львів], [1929?]. — 32 с.
1984. **Пастернак, Я.** Нові археологічні набутки українських музеїв у Львові за 1928 р. / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1929. — Т. 150 : Ювілейний Збірник Наукового Товариства імені Шевченка у Львові в п'ятдесяти-п'ятнадцять років, 1873—1928 : Праці Філологічної та Історично-філософської секції. — С. 229—242.
1985. **Пастернак, Я.** Нові археологічні набутки українських музеїв у Львові за 1928 р. / Ярослав Пастернак. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 150. — [Львів], [1929]. — 14 с., [1] арк. іл.
1986. **Пастернак, Я.** Писанки для музею Наукового Товариства імені Шевченка у Львові / Я. Пастернак. — Львів, 1929 (Друкарня Наукового Товариства імені Шевченка). — 2 с.
1987. **Pasternak, J.** Der Stand der Ukrainischen Archeologischen Forschung in Ost-Galizien Während der letzten 10 Jahre / J. Pasternak // Slavische Rundschau. — Praga, 1929. — № 1. — S. 542—544.
1988. **Пастернак, Я.** Археологія Жовківщини / Ярослав Пастернак // З минулого Жовкви. — Жовква, 1930. — С. 5—7.
1989. **Пастернак, Я.** Гальштатська культура Закарпаття в його природних межах / написав Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1930. — Т. 100 : Ювілейний збірник на пошану Акад. Кирила Студинського, ч. 2 : Праці історичні. — С. 1—12.
1990. **Пастернак, Я.** Гальштатська культура Закарпаття в його природних межах / написав Ярослав Пастернак. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 100, ч. 2. — Львів, 1930. — 12 с.
1991. **Пастернак, Я.** З великого часу / Ярослав Пастернак // Літопис Червоної Калини. — Львів, 1930. — Чис. 3. — С. 18—19.
1992. **Пастернак, Я.** Моя праця в Національному Музею 1913—14 р. / Ярослав Пастернак // Двадцятьпять-ліття Національного Музею у Львові : збірник. — Львів, 1930. — С. 29—32.
1993. **Пастернак, Я.** Нововідкриті римські пам'ятки з Галичини і Волині / написав Др. Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1930. — Т. 151 : Праці Історично-філософської секції. — С. 1—17.
1994. **Пастернак, Я.** Нововідкриті римські пам'ятки з Галичини і Волині / написав Др. Ярослав Пастернак. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 151. — Львів, 1930. — 7 с. : іл.
1995. **Пастернак, Я.** Вікінги / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1930—1931. — Чис. 40 (4). — С. 108—109.
1996. **Пастернак, Я.** З гетитської старовини / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1930—1931. — Чис. 42 (6). — С. 181—182.
1997. **Пастернак, Я.** З історії народньої кераміки / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1930—1931. — Чис. 46/47 (10/11). — С. 311—313.
1998. **Пастернак, Я.** Кельти в Галичині / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1930—1931. — Чис. 43 (7). — С. 206—207.
1999. **Пастернак, Я.** Княжий Звенигород в доісторичній та ранністоричній добі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1930—1931. — Чис. 45 (9). — С. 276—279.
2000. **Пастернак, Я.** Нові археологічні розкопки в Сирії / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1930—1931. — Чис. 46/47 (10/11). — С. 322—325.
2001. **Пастернак, Я.** Археологія в терені / Ярослав Пастернак // Мета. — Львів, 1931. — Чис. 2. — С. 3.
2002. **Пастернак, Я.** Нововідкриті римські пам'ятники в Галичині і Волині / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1931. — Т. 151 : Праці Історично-філософської секції. — С. 1—17.
2003. **Пастернак, Я.** Вежі мовчанки / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 51 (3). — С. 93.

2004. **Пастернак, Я.** Великдень в українських народніх звичаях / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 56 (8). — С. 226—227.
2005. **Пастернак, Я.** Великопістні звичаї / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 55 (7). — С. 196.
2006. **Пастернак, Я.** З народнього календаря / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 51 (3). — С. 66—67.
2007. **Пастернак, Я.** Загопнений Херсонес / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 52 (4). — С. 100—101.
2008. **Пастернак, Я.** Ліхтарні померших / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 50 (2). — С. 33—35.
2009. **Пастернак, Я.** М'ясиці і пущення / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 53 (5). — С. 129—131.
2010. **Пастернак, Я.** Народній празник Купала / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 58/59 (10/11). — С. 289—290.
2011. **Пастернак, Я.** Нормани в Україні / Я. П. // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 58/59 (10/11). — С. 293—294.
2012. **Пастернак, Я.** Печера Доміца й подібні наші / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 62 (14). — С. 406—407.
2013. **Пастернак, Я.** Різдво й Новий рік в народніх повірях / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 52 (4). — С. 97—98.
2014. **Пастернак, Я.** Середньовічні городи на Закарпаттю / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 51 (3). — С. 69—71.
2015. **Пастернак, Я.** Сумерк Атону / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 60 (12). — С. 337—338.
2016. **Пастернак, Я.** Хати на палях / Я. П. // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 57 (9). — С. 261.
2017. **Пастернак, Я.** Що кожен повинен знати з археології / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1931—1932. — Чис. 49 (1). — С. 14—17; чис. 50 (2). — С. 41—43.
2018. **Пастернак, Я.** Звіт з археологічних дослідів у підземеллях катедри св. Юрія у Львові / Ярослав Пастернак // Богословія. — Львів, 1932. — Т. 10, кн. 4. — С. 312—315.
2019. **Пастернак, Я.** Коротка археологія західно-українських земель / Ярослав Пастернак // Богословія. — Львів, 1932. — Т. 10, кн. 1. — С. 38—79; кн. 2. — С. 147—164; кн. 3. — С. 229—248.
2020. **Пастернак, Я.** Коротка археологія західно-українських земель / Др. Ярослав Пастернак. — Відбитка : Богословія, т. 10, кн. 1—3. — Львів, 1932. — 95 с., [17] арк. іл., рис. — (Видання «Богословія»; ч. 11/12).
2021. **Пастернак, Я.** Грудень у народніх віруваннях / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 75 (12). — С. 341—342.
2022. **Пастернак, Я.** З народнього календаря / Я. П. // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 65 (2). — С. 33; чис. 66 (3). — С. 67—68; чис. 72 (9). — С. 241—242.
2023. **Пастернак, Я.** З різдвяних вірувань / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 64 (1). — С. 3.
2024. **Пастернак, Я.** Зелені Свята / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 69 (6). — С. 162—163.
2025. **Пастернак, Я.** Косма і Дам'ян / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 74 (11). — С. 305.
2026. **Пастернак, Я.** На св. Юрія / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 68 (5). — С. 129—130.
2027. **Пастернак, Я.** Нові археологічні набутки музею НТШ у Львові за час від 1929—1932 р. / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імени Шевченка. — Львів, 1933. — Т. 152 : Праці Історично-філософської секції. — С. 113—130.
2028. **Пастернак, Я.** Перша бронзова доба в Галичині в світлі нових розкопок / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імени Шевченка. — Львів, 1933. — Т. 152 : Праці Історично-філософської секції. — С. 63—114.
2029. **Пастернак, Я.** Перша бронзова доба в Галичині в світлі нових розкопок ; Нові археологічні набутки музею НТШ у Львові за час від 1929—1932 р. = Die erste Bronzezeit in Ost-Galizien auf Grund neuerer Grabungen ; Neue archäologische Erwerbungen des Museums der Ukr. Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lwiw in der Zeit von 1929 bis 1932 J. / Ярослав Пастернак. — У Львові, 1933. — 45 с., [6] арк. іл., 18 с. : іл. — Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.
2030. **Пастернак, Я.** Петрівка — на хліб голодівка / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 70/71 (7/8). — С. 194—195.
2031. **Пастернак, Я.** Покрова / [Ярослав Пастернак] // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 73 (10). — С. 273.
2032. **Пастернак, Я.** Таємничий острів / Я. П. // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 64 (1). — С. 22—23.
2033. **Пастернак, Я.** Які народи жили в нас у старшій кам'яній добі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1933. — Чис. 75 (12). — С. 348—350.
2034. **Pasternak, J.** Östliche Peripherien der Aunjetitzer Kultur / J. Pasternak // Contributions a l'histoire de l'Ukraine : au VII Congrès International des Sciences Historiques, Varsovie Août, 1933. — Leopold, 1933. — S. 46—47.
2035. **Пастернак, Я.** Археологічний poradnik / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Ч. 87 (12). — С. 345—346.
2036. **Пастернак, Я.** Археологічні розкопки літом 1933 р. на терені Катедри св. Юрія у Львові / Ярослав Пастернак // Богословія. — Львів, 1934. — Т. 12, кн. 4. — С. 287—290.
2037. **Пастернак, Я.** Будівництво та промисл за княжих часів / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 86 (1). — С. 326—328.
2038. **Пастернак, Я.** В добі городищ / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 84 (9). — С. 259—261.
2039. **Пастернак, Я.** Вандали в Галичині / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 80 (5). — С. 149—150.
2040. **Пастернак, Я.** Галичина в молодшій кам'яній добі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 76 (1). — С. 8—10.
2041. **Пастернак, Я.** Галичина між Ткацькою займанщиною / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 78 (3). — С. 87—88.

2042. **Пастернак, Я.** З мандрівок народів / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Ч. 82/83 (7/8). — С. 225—227.
2043. **Пастернак, Я.** Між каменем і бронзою / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 77 (2). — С. 54—55.
2044. **Пастернак, Я.** Могильники Княжої доби / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Ч. 85 (12). — С. 299—300.
2045. **Пастернак, Я.** На заранні залізної доби / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Ч. 79 (4). — С. 121—123.
2046. **Пастернак, Я.** Нове і майбутнє в українській археології / Ярослав Пастернак // Календар для всіх на рік 1935. — Львів, 1934. — С. 65—68.
2047. **Пастернак, Я.** Слідами костобоків / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1934. — Чис. 81 (6). — С. 184—185.
2048. **Пастернак, Я.** Гетити та їхня культура / Ярослав Пастернак // Богословія. — Львів, 1935. — Т. 13, кн. 1/4. — С. 242—247.
2049. **Пастернак, Я.** З історії ткацтва / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 99 (12). — С. 347—349.
2050. **Пастернак, Я.** З Надвірнянської старовини / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 92 (5). — С. 150—151.
2051. **Пастернак, Я.** З таємниць Сходу / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 94/95 (7/8). — С. 221—222.
2052. **Пастернак, Я.** Опиріві цвях у голову / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 96 (9). — С. 262—264.
2053. **Пастернак, Я.** Останки Орієнту в Європі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 90 (3). — С. 84—85.
2054. **Пастернак, Я.** Різдво в Марамарошині / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 88 (1). — С. 4—5.
2055. **Пастернак, Я.** Таємні монастирі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1935. — Чис. 89 (2). — С. 51—52.
2056. **Пастернак, Я.** Шануйте пам'ятки по предках ваших! / Ярослав Пастернак // Народний ілюстрований Календар Товариства «Просвіта» на переступний рік 1936. — Львів, 1935. — С. 38—40.
2057. **Пастернак, Я.** Що можна нераз виорати плугом? / Я. Пастернак // Український інвалід : загальний календар для українського народу на рік 1936. — Львів, [1935]. — С. 38—41.
2058. **Пастернак, Я.** З історії купелі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 103 (4). — С. 112—114.
2059. **Пастернак, Я.** З монгольських звичаїв / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 101 (2). — С. 49—50.
2060. **Пастернак, Я.** З покутської старовини / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 109 (10). — С. 291—292.
2061. **Пастернак, Я.** Козацькі могили / Ярослав Пастернак // Український інвалід : загальний календар для українського народу на рік 1937. — Львів, 1936. — С. 53—55.
2062. **Пастернак, Я.** Незнаний Кавказ / Яп. // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 108 (9). — С. 256—257.
2063. **Пастернак, Я.** Перші археологічні розкопки з рамени гр. кат. Богословської Академії у Львові / Ярослав Пастернак // Богословія. — Львів, 1936. — Т. 14, кн. 2/3. — С. 165—179.
2064. **Пастернак, Я.** Перші сліди угрів у Галичині / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 100 (1). — С. 26—28.
2065. **Пастернак, Я.** Похорони запорожця / Яп. // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 110 (11). — С. 331—332.
2066. **Пастернак, Я.** Про касті в Індії / Яп. // Життя і знання. — Львів, 1936. — Чис. 105 (6). — С. 180—182.
2067. **Пастернак, Я.** «Святе Письмо» в світлі археологічних джерел / Ярослав Пастернак. — Рогатин, 1936. — 79 с.
2068. **Пастернак, Я.** Шнурова могила в Кульчицях / Ярослав Пастернак // Літопис Бойківщини. — Самбір, 1936. — Чис. 7. — С. 1—3.
2069. **Pasternak, J.** Moje badania terenowe w 1935 roku / J. Pasternak // Z otchłani wieków. — Poznań, 1936. — R. 11, z. 10/11. — S. 131—133.
2070. **Пастернак, Я.** Археологія і краєзнавство / Ярослав Пастернак // Наша Батьківщина. — Львів, 1937. — Чис. 1. — С. 12—16.
2071. **Пастернак, Я.** Великдень на Волині / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1937. — Чис. 116 (5). — С. 133—134.
2072. **Пастернак, Я.** Галицька катедра у Крилосі : Тимчасове звітання з розкопів у 1936 і 1937 р. / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1937. — Т. 154 : Праці Історично-філософської секції. — С. I—XXI, 5 іл.
2073. **Пастернак, Я.** Галицька катедра у Крилосі : (Тимчасове звітання з розкопів у 1936 і 1937 р.) / Ярослав Пастернак. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 154. — Львів, 1937 (3 друкарні Наукового Товариства імені Шевченка у Львові). — XXI, 2 с.
2074. **Пастернак, Я.** Готський гріб з Терпилівки / Я. Пастернак // Богословія. — Львів, 1937. — Т. 15, кн. 2/3. — С. 102—105.
2075. **Пастернак, Я.** Давні подружні звичаї на Україні / Я. П. // Життя і знання. — Львів, 1937. — Чис. 114 (3). — С. 76—78.
2076. **Пастернак, Я.** Етнографія в українських і чужих виданнях / Я. Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1937. — Т. 155 : Праці Філологічної секції. — С. 355—360.
2077. **Пастернак, Я.** Етнографія в українських і чужих виданнях / Я. Пастернак. — Відбитка : Записки Наукового Товариства імені Шевченка, т. 155. — Львів, 1937. — 8 с.
2078. **Пастернак, Я.** Йордан-Водохрищі / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1937. — Чис. 112 (1). — С. 9—13.
2079. **Пастернак, Я.** Музейні справи / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1937. — Чис. 115 (4). — С. 112—113.
2080. **Пастернак, Я.** «Настасина могила» в Крилосі / Я. Пастернак // Літопис Національного музею у Львові за 1936 р. — Львів, 1937. — Т. 154. — С. 1—21.
2081. **Пастернак, Я.** Нові археологічні набутки Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові за час від 1933—1936 / Ярослав Пастернак // Записки

- Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1937. — Т. 154: Праці Історично-філософської секції. — С. 241—268.
2082. **Пастернак, Я.** Христини й весілля в селі Зіболках Жовківського повіту / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1937. — Чис. 123 (12). — С. 352—353.
2083. **Пастернак, Я.** Чорт у народніх віруваннях / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1937. — Чис. 121 (10). — С. 296—297.
2084. **Pasternak, J.** Die Ersten Altungarischen Grabfunde Nördlich der Karpaten / J. Pasternak // *Archaeologia Hungarica*. — Budapest, 1937. — Bd. 21. — S. 297—303.
2085. **Pasternak, J.** Katedra książąt halickich / Jarosław Pasternak // *Ruch slowianski*. — Lwów, 1937. — Seria 2, r. 2, № 11/12. — S. 1—7.
2086. **Pasternak, J.** Katedra książąt halickich / J. Pasternak. — Lwów, 1937. — 7 s.
2087. **Pasternak, J.** Moje badania terenowe w 1936 roku / J. Pasternak // *Z otchłani wieków*. — Poznań, 1937. — R. 12, z. 7/8. — S. 109.
2088. **Pasternak, J.** Odkrycie katedry Halickiej / J. Pasternak // *Oriens*. — Warszawa, 1937. — R. 5, z. 6. — S. 182—183.
2089. **Pasternak, J.** Odkrycie katedry Halickiej / J. Pasternak. — Obitka : *Oriens*, r. 5, z. 6. — [Warszawa], 1937. — 6 s.
2090. **Pasternak, J.** Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Kryłos / J. Pasternak // *Slavische Rundschau*. — Prag, 1937. — № 9. — S. 382—384.
2091. **Пастернак, Я.** Бувальщина за півсотні літ / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1938. — Чис. 125 (2). — С. 51—53.
2092. **Пастернак, Я.** Вовчі лови / ЯП. // Життя і знання. — Львів, 1938. — Чис. 126 (3). — С. 70.
2093. **Пастернак, Я.** «Золотий тік» промовив / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1938. — Чис. 135 (12). — С. 352—353.
2094. **Пастернак, Я.** Крипта під церквою Св. Духа гр. кат. Богословської Академії у Львові / Ярослав Пастернак // *Богословія*. — Львів, 1938. — Т. 16, кн. 2/3. — С. 156—160.
2095. **Пастернак, Я.** Мукачівський княжий замок / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1938. — Чис. 134 (11). — С. 317—319.
2096. **Пастернак, Я.** Полковник Іван Богун, великий лицар-самостійник / Я. П. // Життя і знання. — Львів, 1938. — Чис. 130 (7/8). — С. 209—211.
2097. **Пастернак, Я.** Старовинний замок Тустань / Ярослав Пастернак // Життя і знання. — Львів, 1938. — Чис. 124 (1). — С. 17—18.
2098. **Пастернак, Я.** Струтинське городище / Ярослав Пастернак // *Літопис Бойківщини*. — Самбір, 1938. — Чис. 10. — С. 23—26.
2099. **Pasternak, J.** Brzazowy skarb Halsztacki z Kielczewa: (Hallstätter bronzeschatz von kielczewo, kr. Sokołów) / J. Pasternak // *Światowit*. — Warszawa, 1938. — T. 17. — S. 287—292.
2100. **Pasternak, J.** Katedra halicka w Kryłosie / Jarosław Pasternak // *Biuletyn historii sztuki i kultury*. — Warszawa, 1938. — Rocz. 6, № 1. — S. 57—65.
2101. **Pasternak, J.** Moje badania terenowe w 1937 roku / J. Pasternak // *Z otchłani wiekyw*. — Poznań, 1938. — R. 13, z. 7/8. — S. 105—106.
2102. **Pasternak, J.** Die neuentdeckte mittelalterliche Kathedrale in Kryłos / Jarosław Pasternak // *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*. — Berlin, 1938. — Jahrg. 3, h. 3. — S. 395—407.
2103. **Пастернак, Я.** Доісторичні та княжі часи Белзчини в світлі археології / Ярослав Пастернак // *Белзька земля*. — Сокаль, 1939. — С. 9—26.
2104. **Пастернак, Я.** «Куштановицький тип» у Східній Галичині / Ярослав Пастернак // *Праці Українського Історично-Філологічного Товариства в Празі*. — Прага, 1939. — Т. 2 : Виданий на пошану Голови Товариства Професора Дмитра Антоновича. — С. 136—139.
2105. **Пастернак, Я.** Найстаріші часи Карпатської України / Ярослав Пастернак // *Карпатська Україна: географія — історія — культура*. — Львів, 1939. — С. 81—87.
2106. **Пастернак, Я.** Перші розкопи на «Золотому Тоці» у Крилосі / Ярослав Пастернак // *Сьогочасне й минуле*. — Львів, 1939. — Зш. 1. — С. 5—15.
2107. **Пастернак, Я.** Перші розкопи на «Золотому Тоці» у Крилосі / Ярослав Пастернак. — Відбитка : Сьогочасне й минуле, зш. 1. — Львів, 1939. — 15 с. : іл.
2108. **Пастернак, Я.** Звідкіля назва Галич? / Я. Пастернак // *Студентський Прапор*. — Львів, 1944. — Ч. 1. — С. 9—15.
2109. **Пастернак, Я.** Старий Галич : Археологічно-історичні дослідження у 1850—1943 рр. / Ярослав Пастернак. — Краків ; Львів : Українське видавництво, 1944. — 238, [1] с., [2] арк. склад. іл., 16 табл., плани.
2110. **Пастернак, Я.** Привісні печатки княжої доби на Україні / Ярослав Пастернак // *Рід і знамено*. — [Франкфурт], 1947. — Чис. 4. — С. 13—20.
2111. **Пастернак, Я.** До проблеми поширення й хронології лінійно-стрічкової кераміки в Європі / Ярослав Пастернак. — Авгсбург : Накладом Товариства Прихильників УВАН, 1948. — 30 с. — (Серія Археологічна. Трипільська культура на Україні ; зб. 2, ч. 1 / Українська Вільна Академія Наук).
2112. **Пастернак, Я.** Літописний город Пліснеськ і проблеми варягів у Галичині / Ярослав Пастернак // *Науковий збірник Українського Вільного Університету*. — Мюнхен, 1948. — Т. 5. — С. 138—148.
2113. **Пастернак, Я.** Наукове Товариство ім. Шевченка в час Другої світової війни і його історична секція / Ярослав Пастернак // *Сьогочасне і минуле*. — Мюнхен ; Нью Йорк, 1948. — Рік 3. Нова серія 1. — С. 37—40.
2114. **Пастернак, Я.** Україна на зарані історії : (Найновіші археологічні відомості з Праісторії України) / написав проф. д-р Ярослав Пастернак // *Велика історія України*. — Львів ; Вінніпег, 1948. — С. 931—943.
2115. **Пастернак, Я.** Питання позагробового життя в світлі археології й етнології / д-р Ярослав Пастернак // *Логос*. — Вотерфорд, 1950. — Т. 1, кн. 3. — С. 175—181.
2116. **Pasternak, J.** The Trypillian Culture in Ukraine / J. Pasternak // *The Ukrainian Quarterly*. — New York, 1950. — Vol. 6, № 2. — P. 122—123.
2117. **Пастернак, Я.** Найстаріші християнські пам'ятки в Україні / Ярослав Пастернак // *Логос*. — Вотерфорд, 1951. — Т. 11, кн. 1. — С. 43—51.
2118. **Пастернак, Я.** Найстаріші часи Волині / Я. Пастернак // *Волинь в боротьбі за волю України*. — Вінніпег, 1952. — Ч. 1. — С. 25—35.

2119. **Пастернак, Я.** Трипілля — Мексика: (З циклу: «Україна в центрі культурно-цивілізаційного круча Південно-Східної Європи») / Я. Пастернак // Київ. — Філядельфія, 1952. — Чис. 4. — С. 211—215.
2120. **Пастернак, Я.** Княжий город Львів / Ярослав Пастернак // Наш Львів: ювілейний збірник, 1252—1952. — Нью-Йорк, 1953. — С. 7—15.
2121. **Пастернак, Я.** Вадим Щербаківський — археолог-дослідник / Ярослав Пастернак // Київ. — Філядельфія, 1957. — Чис. 1. — С. 32—40.
2122. **Пастернак, Я.** Старий Галич / Я. Пастернак // Ми і світ. — Міттенвальд, 1958. — Чис. 51. — С. 4—15.
2123. **Пастернак, Я.** Дон і Приозів'я в старовині: З приводу 75-ліття проф. д-ра Михайла Міллера / Ярослав Пастернак // Київ. — Філядельфія, 1959. — Чис. 2. — С. 39—42.
2124. **Пастернак, Я.** Угнівщина в глибині віків / Ярослав Пастернак // Угнів та Угнівщина: історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1960. — С. 35—42.
2125. **Пастернак, Я.** Археологія України: Первісна, давня та середня історія України за археологічними джерелами / Ярослав Пастернак; Наукове Товариство ім. Шевченка. — Торонто, 1961. — 788, [1] с., [18] арк. карт, [8] арк. кольор. іл., портр., карти.
2126. **Пастернак, Я.** Княжий город Перемишль / Я. Пастернак // Перемишль — західний бастион України. — Нью-Йорк; Філадельфія, 1961. — С. 7—24.
2127. **Пастернак, Я.** Орієнтаційні пункти праісторії України / Ярослав Пастернак // Календар «Нового шляху» на 1962 рік. — Вінніпег, 1961. — С. 91—93, 95—97, 99—101.
2128. **Пастернак, Я.** Дон і Приозів'я в старовині / Ярослав Пастернак // Київ. — Філядельфія, 1962. — Чис. 2/3. — С. 51—56.
2129. **Пастернак, Я.** Етногенеза слов'ян у новій археологічній літературі / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Париж; Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто; Сідней, 1962. — Т. 169: Праці Філологічної та Історично-філософської секцій: збірник на пошану Зенона Кузеля. — С. 436—448.
2130. **Пастернак, Я.** Ті, що розкрили підземний архів України: (Пам'яті видатних археологів України) / Я. Пастернак // Терем. — Дітройт, 1962. — Чис. 1. — С. 7—12.
2131. **Пастернак, Я.** Михайло Олександрович Міллер: (У його 80-ліття) / Ярослав Пастернак // Наукові записки / Український Вільний Університет. — Мюнхен, 1963. — Чис. 7. — С. 60—65.
2132. **Пастернак, Я.** Нашийні гривні в Україні / Ярослав Пастернак // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. — Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1963. — Т. 177: На пошану сімдесятиріччя народин Романа Смаль-Стоцького. — С. 266—271.
2133. **Пастернак, Я.** Княжий Перемишль в світлі нових археологічних досліджень / Ярослав Пастернак // Овид. — Чикаго, 1964. — Чис. 3. — С. 19—23.
2134. **Пастернак, Я.** Михайло Олександрович Міллер / Ярослав Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1964. — Чис. 4. — С. 27—29.
2135. **Пастернак, Я.** Підводна археологія / Ярослав Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1965. — Чис. 3/4. — С. 69—74.
2136. **Пастернак, Я.** Україна на досвітку історії: Людина кам'яної доби / Д-р Ярослав Пастернак // Крилаті. — Торонто, 1966. — Чис. 10. — С. 13—14.
2137. **Пастернак, Я.** Україна на досвітку історії: Трипільська культура в Україні / Д-р Ярослав Пастернак // Крилаті. — Торонто, 1966. — Чис. 11. — С. 4—5.
2138. **Пастернак, Я.** Україна на досвітку історії: В добі перших металів / Д-р Ярослав Пастернак // Крилаті. — Торонто, 1966. — Чис. 12. — С. 5—7.
2139. **Пастернак, Я.** Україна на досвітку історії: У ранньослов'янських часах / Д-р Ярослав Пастернак // Крилаті. — Торонто, 1967. — Чис. 1. — С. 7—8.
2140. **Пастернак, Я.** Стародавні часи Тербовельщини / Ярослав Пастернак // Тербовельська земля: історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1968. — С. 19—30: іл.
2141. **Пастернак, Я.** Олег Кандиба, археолог-дослідник / Ярослав Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1969. — Чис. 4. — С. 5—11.
2142. **Пастернак, Я.** Важливі проблеми етногенезу українського народу в світлі археологічних досліджень / Ярослав Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1970. — Чис. 4. — С. 5—29.
2143. **Пастернак, Я.** Праісторичні і ранньоісторичні пам'ятки Бережанщини / Проф. д-р Ярослав Пастернак // Бережанська земля: історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1970. — С. 3—6: іл.
2144. **Пастернак, Я.** Стародавні часи міста Винник і околиці / Ярослав Пастернак // Влох, М. Винники, Звенигород, Угнів та довкільні села: історично-мемуарний збірник / М. Влох. — Чикаго, 1970. — С. 9—33.
2145. **Пастернак, Я.** Важливі проблеми етногенезу українського народу в світлі археологічних досліджень / Ярослав Пастернак; Українське Історичне Товариство. — Нью-Йорк, 1971. — 29 с.: іл.
2146. **Пастернак, Я.** Бучаччина крізь серпанок тисячоліть / Проф. д-р Ярослав Пастернак // Бучач і Бучаччина: історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Лондон; Париж; Сідней; Торонто, 1972. — С. 11—21: іл.
2147. **Пастернак, Я.** Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях: (Пам'яті мого батька о. Івана Пастернака присвячую) / Ярослав Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1972. — Чис. 1/2. — С. 5—26; чис. 3/4. — С. 38—54; 1973. — Чис. 1/2. — С. 88—106.
2148. **Пастернак, Я.** Найраніші відомості про слов'ян / Ярослав Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1973. — Чис. 3/4. — С. 69—83.
2149. **Пастернак, Я.** Західне Поділля на заранні історії / Д-р Ярослав Пастернак // Історично-мемуарний збірник Чортківської округи. Повіти: Чортків, Копичинці, Борщів, Заліщики. — Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1974. — С. 14—25: іл.
2150. **Пастернак, Я.** Станиславівщина у сивій давнині / Ярослав Пастернак // Альманах Станиславівської землі: збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. — Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. — С. 13—32.
2151. **Пастернак, Я.** Праісторичні та княжі часи Белзької землі в світлі археологічних джерел / Д-р Ярослав Пастернак // Надбужанщина: Сокальщина, Белзщина, Радехівщина, Каменеччина, Холмщина і Підляшшя: історично-

- мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Торонто; Сидней; Париж, 1976. — Т. 1. — С. 149—164.
2152. **Пастернак, Я.** Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях / Ярослав Пастернак; за ред. Марка Антоновича. — Нью-Йорк; Торонто; Париж; Мюнхен, 1976. — V, 150 с. — (Записки Наукового Товариства ім. Шевченка = Memoirs of the Shevchenko Scientific Society; т. 189) (Праці Історично-Філософської Секції / Українське історичне товариство; т. 3). — Додатки: Мій життєпис. — С. 119—123; Мої розкопи. — С. 123—124; Моя біографія. — С. 125—128.
2153. **Пастернак, Я.** Городенщина в безодні віків / Ярослав Пастернак // Городенщина: історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Торонто; Вінніпег, 1978. — С. 9—25 : карти.
2154. **Пастернак, Я.** Мої зустрічі зі старовиною / Я. Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1978. — Чис. 1/3. — С. 63—75; чис. 4. — С. 63—82.
2155. **Пастернак, Я.** Бойківщина в глибині віків / проф. Ярослав Пастернак // Бойківщина: Монографічний Збірник Матеріалів про Бойківщину з Географії, Історії, Етнографії і Побуту. — Філадельфія; Нью-Йорк, 1980. — Т. 1. — С. 7—21.
2156. **Пастернак, Я.** Ярославщина і окраїни Засяння в світлі археологічних джерел / Я. Пастернак // Ярославщина і Засяння, 1931—1947: історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1986. — С. 1—16.
2157. **Пастернак, Я.** Доісторичні та ранністоричні часи Комарна й околиці / Проф. д-р Ярослав Пастернак // Комарно і Рудки та околиця: Збірник історично-мемуарних, географічних і побутових матеріалів. — Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1987. — Ч. 1. — С. 40—46.
2158. **Пастернак, Я.** Висоцька культура / Проф. Ярослав Пастернак // Броди і Брідщина: історично-мемуарний збірник. — Торонто, 1988. — С. 25—35 : іл.
2159. **Пастернак, Я.** Стародавня Стрийщина / Я. Пастернак // Стрийщина: Історично-мемуарний збірник. — Нью-Йорк; Торонто; Париж; Сидней, 1990. — Т. 1. — С. 65—68.
2160. **Пастернак, Я.** Старий Галич: Археологічно-історичні дослідження у 1850—1943 рр. / Ярослав Пастернак. — Івано-Франківськ: Плай, 1998. — 347 с.
2161. **Пастернак, Я.** Наукове товариство ім. Шевченка в час Другої світової війни і його історична секція / Ярослав Пастернак, Володимир Мацяк // Вісник НТШ. — Львів, 2006. — Чис. 36. — С. 9—11.
-
2162. **Пастернак, Я.** [Листи Ярослава Пастернака до Олександра Домбровського] / Я. Пастернак // Український історик. — Нью-Йорк; Мюнхен, 1971. — Чис. 3/4. — С. 109—113.
2163. **Пастернак, Я.** [Листи Ярослава Пастернака до Володимира Гнатюка] / Я. Пастернак // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1995. — Т. 230: Праці Секції етнографії та фольклористики. — С. 454—463.
2164. **Пастернак, Я.** Листи: [листування Ярослава Пастернака] / Я. Пастернак // Крушельницька, Л. Епістолярна спадщина Ярослава Пастернака. Зош. 1 / Л. Крушельницька. — Львів, 2013. — С. 63—276.
-
2165. **Велика історія України** / до 1923 р. опрац. Іван Крип'якевич і ред. Микола Голубець; до 1948 р. доп. Дмитро Дорошенко; праісторію України доп. Ярослав Пастернак. — Львів; Вінніпег: Видав Іван Тиктор, 1948. — XXIII, 967 с.: іл.
- ***
2166. **Бандрівський, М.** Ярослав Пастернак і антропологічні студії у Львові / М. Бандрівський // Постаті української археології: матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. — Львів, 1998. — Вип. 7. — С. 99—101.
2167. **Верига, В.** Дослідник підземного архіву України: (Ярослав Пастернак) / В. Верига // Верига, В. На службі народній... / В. Верига. — Львів; Торонто, 2007. — С. 190—197.
2168. **Кияк, С.** Світ трипільських старожитностей за Ярославом Пастернаком / С. Кияк, І. Коваль // Етнос і культура / Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника. — Івано-Франківськ, 2011—2012. — № 8/9. — С. 175—183.
2169. **Коваль, І.** Археолог Ярослав Пастернак — дослідник старожитностей Тлумаччини / І. Коваль, А. Соловей // Тлумач: історія та сучасність: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 800-річчю заснування м. Тлумача (Тлумач, 24 жовтня 2013 р.). — Тлумач, 2014. — С. 227—231.
2170. **Коваль, І.** Галицька Троя Ярослава Пастернака / І. Коваль // Галич: збірник наукових праць. Серія 2. — Івано-Франківськ, 2016. — Вип. 1. — С. 27—81.
2171. **Коваль, І. М.** Дослідник підземного архіву України: (Пам'яті проф. д-ра Ярослава Пастернака) / І. М. Коваль. — Галич; Львів: Місіонер, 1999. — 174 с.: іл.
2172. **Коваль, І.** Еволюція поховальних дохристиянських обрядів у світлі наукових концепцій Ярослава Пастернака / І. Коваль // Християнство в Україні на межі третього тисячоліття. — Івано-Франківськ, 2002. — С. 175—183.
2173. **Коваль, І. М.** Наукова та громадська діяльність Ярослава Пастернака (1913—1969 рр.): автореф. дис. ... канд. іст. наук / Ігор Михайлович Коваль; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. — Івано-Франківськ, 2007. — 20 с.
2174. **Коваль, І.** «Справжній музейник повинен родитися...» / І. Коваль // На вітар історії України: ювілейний збірник на пошану академіка АН Вищої школи України, професора В. В. Грабовецького. — Івано-Франківськ, 2008. — С. 468—475.
2175. **Коваль, І.** У пошуках праджерел княжого Галича / І. Коваль, І. Миронюк // Коваль, І. Євангеліст Лука з княжого Галича / І. Коваль, І. Миронюк. — Івано-Франківськ, 2009. — С. 50—65.
2176. **Коваль, І.** Ярослав Пастернак — дослідник галицької церковної археології / І. Коваль // Галич і Галицька земля у державотворчих процесах України: матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції. — Івано-Франківськ; Галич, 1998. — С. 250—253.
2177. **Коваль, І.** Ярослав Пастернак — дослідник старожитностей України / Іван Коваль, Іван Миронюк. — Івано-Франківськ: Нова зоря, 2006. — 143 с., [40] арк. іл.

2178. **Коваль, І.** Ярослав Пастернак — найвидатніший дослідник стародавнього Галича / І. Коваль // Галицько-Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції. — Львів, 1993. — С. 86—88.
2179. **Коваль, І.** Ярослав Пастернак — основоположник української церковної археології / І. Коваль // Галичина. — Івано-Франківськ, 1999. — № 3. — С. 66—71.
2180. **Коваль, І.** Ярослав Пастернак про проблеми слов'янського етногенезу / І. Коваль // Українознавчі студії. — Івано-Франківськ, 2005—2006. — Вип. 6/7. — С. 350—360.
2181. **Крушельницька, Л.** Епістолярна спадщина Ярослава Пастернака. Зош. 1 / Лариса Крушельницька. — Львів, 2013. — 308 с. : іл.
2182. **Крушельницька, Л.** Ярослав Пастернак і родина Антоновичів / Л. Крушельницька // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 2007. — Т. 253 : Праці Археологічної комісії. — С. 706—715.
2183. **Мушинка, М.** Володимир Січинський та Ярослав Пастернак — дослідники Галича / М. Мушинка // Галич і Галицька земля в українському державотворенні : до 1110-річчя Галича і 800-річчя Галицько-Волинського князівства. — Івано-Франківськ, 1999. — С. 156—166.
2184. **Мушинка, М.** Ярослав Пастернак — дослідник кам'яної історії України / М. Мушинка // Артанія. — Київ, 1996. — Кн. 2. — С. 76—77.
2185. **Мушинка, М.** Ярослав Пастернак — дослідник української старовини / М. Мушинка // Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу: матеріали Міжнародної ювілейної наукової конференції. — Івано-Франківськ; Галич, 2006. — С. 29—34.
2186. **Мушинка, М.** Ярослав Пастернак і його місце в українській науці / М. Мушинка // Науковий збірник Українського музею у Свиднику. — Пряшів, 1998. — Т. 5. — С. 44—68.
2187. **Петегирич, В.** До епістолярної спадщини Ярослава Пастернака / В. Петегирич // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. — Львів, 2013. — Вип. 17. — С. 339—342.
2188. **Петегирич, В. М.** Ярослав Пастернак — дослідник княжої доби Перемиської землі / В. М. Петегирич // Перемишль і Перемиська земля протягом віків. — Перемишль, 2001. — Кн. 2 : Видатні діячі Перемищини : збірник наукових праць та матеріалів Міжнародної наукової конференції, Перемишль, 14—15 листопада 1998 р. — С. 168—174.
2189. **Романюк, Т.** Діяльність Ярослава Пастернака в Етнографічній комісії Наукового товариства ім. Шевченка / Т. Романюк // Етнічна культура українців. — Львів, 2006. — С. 48—62.
2190. **Романюк, Т.** Документальні матеріали Ярослава Пастернака в архівних збірках Львова / Т. Романюк // Рукописна україніка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України та проблеми створення інформаційного банку даних : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 20—21 вересня 1996 року. — Львів, 1999. — С. 213—224.
2191. **Романюк, Т.** Навчання та дослідницька праця Ярослава Пастернака у період еміграції (1920—1928) / Т. Романюк // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. — Львів, 2006. — Вип. 10. — С. 318—328.
2192. **Романюк, Т.** Наукова діяльність Ярослава Пастернака у період Другої світової війни (1939—1944 рр.) / Т. Романюк // Археологічні дослідження Львівського університету : збірник наукових праць / Львівський національний університет імені Івана Франка. — Львів, 2005. — Вип. 8. — С. 169—178.
2193. **Романюк, Т.** Пастернак Ярослав / Т. Романюк // Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопедичного словника. — Львів, 1997. — Вип. 4. — С. 207—209.
2194. **Романюк, Т.** Ярослав Пастернак: родина, особистість, творчість / Т. Романюк // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. — Львів, 2010. — Вип. 14. — С. 454—493.
2195. **Романюк, Т.** Ярослав Пастернак і Національний музей у Львові / Т. Романюк // Галич і Галицька земля у державотворчих процесах України. — Івано-Франківськ; Галич, 1998. — С. 214—219.
2196. **Ситник, О.** Ярослав Пастернак — визначний український археолог ХХ ст. : (До 120-річчя з дня народження) / Олександр Ситник // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. — Львів, 2013. — Вип. 17. — С. 11—21.
2197. **Сокіл, Г.** Фольклор у науковій діяльності Ярослава Пастернака / Г. Сокіл // Матеріали до української етнології. — Київ, 2013. — Вип. 12. — С. 147—152.
2198. **Терський, С. В.** Археологічні матеріали Ярослава Пастернака у музейних колекціях / С. В. Терський, Б. А. Омельчук // Historical and Cultural Studies. — Львів, 2014. — Vol. 1, № 1. — Р. 89—93.

Йосафат Скрутень

Скрутень Іван Йосафат (24 лютого 1894 р., с. Пархач Сокальського повіту, нині с. Межиріччя Сокальського району Львівської області — 12 жовтня 1951 р., м. Рим, Італія) — чернець-василіянин, історик Церкви, теолог, філософ, редактор, публіцист.

Після закінчення народної школи в с. Пархач навчався в Бучачі: у державній гімназії, Місійному інституті імені святого Йосафата та василіянському навчальному закладі. У серпні 1909 р. вступив до новіціату в Крехівському монастирі. Перші обіти склав 30 квітня 1911 р.

У 1914 р. Йосафат Скрутень розпочав філософсько-теологічні студії в Григоріанському університеті (м. Рим). Перша світова війна перервала його навчання, і він разом з іншими василіянськими студентами переїхав до студійного й видавничого центру австрійських отців-вербістів поблизу Відня (Австрія). 28 серпня 1916 р. склав вічні обіти. У 1917 р., захистивши в Григоріанському університеті церковний докторат із філософії й теології, повернувся в Галичину. 20 жовтня 1918 р. отримав священниче рукоположення.

Є також дані, що в 1915—1919 рр. отець Й. Скрутень перебував у Лаврівському монастирі, де працював у бібліотеці й зробив повний опис рукописної колекції з XII—XIX ст.

Від 1920 р. проживав у монастирі отців-василіян у Львові, завідував бібліотекою та писав хроніку цього монастиря. У 1921—1924 рр. редагував часопис студентської католицької молоді «Поступ». Був одним з ініціаторів заснування Богословського наукового товариства (1923) і журналу «Богословія», а також першим редактором науково-історичного видання «Записки Чину св. Василя Великого» (1924). На